

Rolf Falter, 1302. *Het jaar van de mythe. Het volledige verhaal van de Guldensporenslag*, Tielt, Lannoo, 2023, 352 pp., ISBN 9789401484695.

Rolf Falter (1958) was bijna vier decennia werkzaam in de media en de communicatie. Daarnaast publiceerde deze aan de Leuvense universiteit opgeleide historicus een aantal toegankelijke en verhelderende monografieën over de Belgische geschiedenis, onder ander in 2001 – samen met militair historicus

Jan Frans Verbruggen (1920-2013) – *1302. Opstand in Vlaanderen*.

Midden 2023 bracht deze voormalige journalist, politieke woordvoerder en Europese ambtenaar daarvan een herziene en aangevulde editie uit in een nogal badinerende en soms wat al te vulgariserende stijl onder de titel *1302. Het jaar van de mythe. Het volledige verhaal van de Guldensporenslag*. De auteur evalueert “de strijd op het veld tussen de beken, de Leie en het kasteel” in Kortrijk op 11 juli 1302 als het resultaat van een combinatie van een “kanteling van machtsverhoudingen op het militaire slagveld” en een zich sterk manifesterende “stedelijke emancipatiedrang”. Zijn conclusie luidt dat “de notie dat Vlaamse steden qua politieke en militaire power de evenknie konden zijn van de machtigste vorst van West-Europa” ertoe leidde “dat de slag bij Kortrijk voor het eerst in West-Europa de weerstanden brak tegen de participatie van gewone burgers aan de macht”. De vraag die historici en andere geïnteresseerden blijft beroeren of de “de opstand van Vlaanderen in 1302 nu een nationale of in de eerste plaats een sociale opstand was”, omzeilt de auteur door te stellen dat

“de grens nauwelijks te trekken valt”, eraan toevoegend dat “de verschillende taal natuurlijk een bijkomend identiteits-element naast en boven op de sociale kloof” vormde.

Onder de titel ‘*Slachting. De korte veldslag bij Kortrijk. 11 juli 1302*’ presenteert Falter in iets meer dan 6 bladzijden het feitelijke relaas van deze soldatekse confrontatie. In zijn boek – overigens een uitstekende introductie tot een al veel geanalyseerd maar nog altijd controversieel funderingsmoment van wat hij “*de wensstaat Vlaanderen*” noemt – gaat het evenwel vooral over het bredere verband. De lange aanloop naar dat militaire treffen, zowel politiekmaatschappelijk als sociaaleconomisch, en de gevolgen ervan op korte en lange termijn, zowel in het toenmalige graafschap Vlaanderen en het koninkrijk Frankrijk waartoe het behoorde als daarbuiten, krijgen terecht de meeste aandacht.

De slotalinea van het boek opent met een constatacie die ondertussen gemeen goed is in de historiografie: “Het is dus niet onzinnig in 1302 een kantelmoment te zien in het opeisen van medezeggenschap voor mensen zonder stamboom of vermeend goddelijk recht daartoe”. Wat hij eraan toevoegt lijkt echter enigszins overtrokken: “En dus van een wezenlijk kenmerk van wat later de Europese beschaving is geworden”. De Vlaamse topmedeïvist Wim Blockmans (1945), achtereenvolgens hoogleraar aan de universiteiten van Rotterdam en Leiden, omschreef de historische essentie van de Guldensporenslag in zijn uitmuntende synthese *Medezeggenschap. Politieke participatie in Europa vóór 1800* (2020) eveneens als een opmerkelijke episode in de opbouw van een protodemocratie. Falter vermeldt deze zowel chronologisch als geografisch bijzonder brede studie van de zoon van de Vlaamsegezinde socialist en Antwerpse stadsarchivaris Frans Blockmans (1911-1962) helaas niet in zijn literatuurlijst.

De erudiete nuance van Blockmans over de relevantie van de 11 juli 1302 in Kortrijk is aanbevolen lectuur en overtuigt meer dan de wat al te hoogdravende slotbewoordingen van zijn jongere vakgenoot.

NICO VAN CAMPENHOUT